

Kulturel kristen eller Jesu efterfølger?

Af Hanne Nabintu Herland, religionshistoriker og forfatter

www.hannenabintuherland.com

Det enkle budskab om at elske sin næste er i historien ofte druknet i kirkelige magtintriger og andre urenheder, som slet ikke gør Gud stor, men derimod spotter hans navn.

Filosoffen og aktivisten Noam Chomsky, som regnes som USA's mest kendte intellektuelle og er den mest citerede forsker indenfor humaniora, siger, at kristendommen kendetegnes ved, at den i dens tre første århundreder var grænsesprængende åben mod de fattige og nødlidende, samt radikalt pacifistisk. Han hævder, at kirken ændrede karakter, da den blev statsreligion i Romerriget. Korset gik fra at være en identifikationsmodel for fattige og de lavere klasser, til at blive skjoldet til rå magteliter, de rige privilegerede og undertrykkerne i samfundet.

Forfatteren Jens Bjørneboe udtrykker en tilsvarende skepsis som Chomsky mod kristendommen som institutionaliseret magtordning, og parallelt en fascination af kristendommens oprindelige budskab som, - efter hans mening, knuses fuldstændigt i mødet med institutionaliseret religion. Bjørneboe påpeger at «det er ganske utroligt, hvilken skarpsindighed teologien har mobiliseret, helt fra kætter- og hekseprocessernes tid, på fortolkninger og omskrivninger, og fremfor alt til at forvandle kristendommen til det modsatte af hvad den er. **For at komme til et nyt billede og en ny forståelse af kristendommen, må der jo ryddes århundreder med teologi af vejen.** Hele teologien i kirkevæsenet og den forfærdelige autoritære magt er vel det, som i dag har bidraget mest til at afkristne Vesten».

Meget skarpt fra Bjørneboe, men min pointe er ikke angrebet på selve institutionaliseringen, da orden og struktur er nødvendig for at undgå kaos. **De Hellige Skrifter siger også, at Gud indsatte ledere i menigheden af forskellige slags, udfordringen ligger i, at de indsatte «hyrder» i historiens løb ofte ikke har beskyttet de troende, lært dem vejen til en sund, balanceret tro og bidraget til Kristi efterfølgelse.** Her finder vi kimen til alt fra hykleri, overmod, selvhævdelse, mangel på respekt for kvindernes rolle blandt de troende, falskhed og et pastor- eller præstevælde, hvor ledere ser sig selv som «øverst i systemet», dette til trods for, at Kristus selv påpegede, at den som vil være størst, skal være alles tjener. Ydmygheden udebliver, Åndens flamme slukker og alskens religiøse onde ånder overtager i kirkerummet med al verdens teologiske forklaringsmodeller, - og Bjørneboe får ret i sin grimme analyse.

Det enkle budskab om at elske sin næste og at følge Jesu radikale eksempel, er i historien ofte druknet i kirkelige magtintriger, pengespørgsmål, jagten på eliteprivilegier og andre urenheder, som slet ikke gør Gud stor, men derimod spotter hans navn. Mahatma Gandhi udtrykker i et berømt citat, at «Jesus er et ideal og en fantastisk person, men I kristne ligner ham ikke ».

I historiens løb har det altså udviklet sig flere «kristendomme». Det vi snakker om er grundlæggende forskellige «kirker» som får autoritet fra forskellige kilder. En kirke-version er den nuværende norske statskirke, som har valgt at tage sin dogmatiske «demokratiske» ordre fra en sekulær, afkristnet konsensuskultur. Den kristenkulturelle, sekulariserede kirke har i norsk, luthersk tilfælde udviklet sig til en slags socialdemokratisk folkekult, som er temmelig anti-Bibel, hvor sekulære politiske eliter i stor grad og over lang tid har bestemt både indholdet og dogmerne. Det er ret og slet blevet en sekt, som mangler klassiske kristne træk. Repressalierne for brud på det politisk korrekte er her betydelige, til stor frustration for mange almindelige præster, som føler sig knuget til tavshed af den sekulære overmagt.

En anden kirke-type, er af den slags, der er flest af blandt de kristne kirker, som samlet repræsenterer en række forskellige kulturelle traditioner, som har det til fælles, at man anser Bibelen som teokratisk autoritet. Her anses Bibelen som Guds Ord som retningsgivende og man mener, at det at efterleve Jesu ord således som det er nedtegnet i Bibelen er det afgørende mål. I et demokrati bør der selvsagt være rum for begge positioner, - både sekulære folkekulturer, kristendom og andre religioner, da målet ikke er at alle skal tænke ens, men hellere at vi skal respektere subgrupperes ret til at tænke forskelligt. Sammenligner man med amerikanske baptistsamfund, karismatiske grupperinger, den katolske kirke og det ortodokse element, står de hidtil statsstyrede lutherske og anglikanske kirker i særstilling, hvad angår anti-kristne politisering og nedrivning af centrale kristne dogmer. Mens de andre grupperinger er i stærk vækst i kristendommen, som er verdens største religion med rundt 2.3 milliarder tilhængere, er det ikke uventet tilbagegang hos lutheranerne. Som Jürgen Habermas har udtrykt det: Europa er undtagelsen, kristentroen er i stærk vækst omtrent alle andre steder i verden. **Det begrænser sig dog hvor meget åndelig kraft, som siver ud af sekulær-socialistiske folkekulturer som den norske kirke. Til det er budskabet alt for grumset.**

Den oprindelige grundkirkes lære, på de tid da Jesus selv underviste, er en fase, som fremstår særdeles varmblodig og radikal, når man læser det Nye Testamente og Jesu egne, yderst grænsesprængende ord. **Et forunderligt markant træk ved Jesus er for øvrig, at han hævdede sig over samtidens politiske fraktioner og hjalp alle mennesker, uanset politisk, religiøs, etnisk, klasse- eller kønsniveau.** Her, blandt andet, skiller Jesus sig betydeligt fra Muhammed, som gik i modsat retning og blev en betydelig krigsherre, militær hærfører og politisk leder i sin samtid. Ved en række anledninger blev det uden held gjort forsøg på at gøre Jesus til en politisk leder, samtidig førte hans undervisning til betydelig politisk opstandelse i hans samtid. **Han var ikke en politisk leder, men konsekvenserne af hans revolutionerende lære førte til betydelige politiske og sociale forandringer i samfundet.**

Jesus blev kraftigt og kontinuerligt kritiseret for sin omgang med kvinder, som brød kraftigt med datidens traditioner, han tog imod hyldest fra astrologer, de rige og lærde vise mænd fra Østen, men var samtidig blandt fattige og de lavere klasser i det, som kan se ud til at være et slags oprør mod elitetænkningen i samfundet. Han deltog i folks fester, gjorde vand til vin ved et bryllup, lod en prostitueret kvinde vise sin kærlighed til ham ved at hun grædende hældte meget kostbare salver over hans fødder og tørrede det af med sit hår; Jesus blev faktisk skældt ud af datidens selvhøjtidelige religiøse ledere, som kaldte ham både «fråser og dranker» i forsøgene på at kritisere hans menneskekærlighed. Efter hans død, delte folk nadverbrødet og vinen i hjemmene, kvinder ledede de første menighedsdannelse i fællesskaberne og Paulus sætter forordninger for valg af ledere og læresætninger i de tidlige menigheder. Vi trænger til et fornyet fokus på Martin Luthers djærvhed i den værdirevolution og åndsfyldte, som han repræsenterede. Dette har klare frigørende elementer i sig, som er hentet fra grundkirkens oprindelige budskab. I mødet med en afkristnet «kristendom,» trænger vi til mere end nogensinde at hente inspiration fra troens kilder, så at den genuint åndelige styrke kan komme tilbage som liv i vore liv.